

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 3 november 2020

Betreft Beantwoording het bericht 'ACM: Congestieproblemen nemen komende jaren verder toe'

Ons kenmerk

DGKE / 20266058

Uw kenmerk

2020Z17924

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de beantwoording van de vragen (kenmerk 2020Z17924) van het lid Van der Lee (GroenLinks) naar aanleiding van het bericht 'ACM: Congestieproblemen nemen komende jaren verder toe'.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

2020Z17924

1

Bent u bekend met het bericht 'ACM: Congestieproblemen nemen komende jaren verder toe'?

Antwoord

Ja.

2

Wat is uw reactie op het oordeel van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) over de investeringsplannen van de netbeheerders en de inschatting van ACM dat er onvoldoende wordt geïnvesteerd in het betrouwbaar blijven van de netten en het bieden van voldoende transportcapaciteit?

Antwoord

De ACM heeft de oorzaken van de problematiek met haar toets helder laten zien. Netbeheerders kunnen op korte termijn niet de algehele transportproblematiek oplossen, ook al doen zij flinke investeringen en werken zij aan operationele maatregelen zoals congestiemanagement. De inrichting van een slim, efficiënt en toekomstbestendig elektriciteitsnet vraagt daarom ook om goede samenwerking tussen alle betrokken partijen. Ik zal daarom in samenwerking met de netbeheerders, de ACM, decentrale overheden en marktpartijen blijven inzetten op verlichting van de problematiek.

3

Deelt u de mening dat, gezien de huidige problemen rondom netcapaciteit, het op z'n zachtst gezegd vreemd is dat er onvoldoende dreigt te worden geïnvesteerd in de netcapaciteit waardoor we het komende decennium met dezelfde problemen blijven kampen?

Antwoord

De strekking van het nieuwsbericht van de ACM komt voor mij niet onverwacht. In mijn Kamerbrief van 8 juni jl. (Kamerstuk 29023, nr. 260) heb ik beschreven dat de netcapaciteitsproblematiek in algemene zin niet op korte termijn op te lossen is en de komende jaren zelfs in bepaalde gebieden in Nederland in omvang kan toenemen. Dit omdat het beeld is dat netcapaciteitsknelpunten de komende jaren steeds vaker voor zullen komen, omdat bijvoorbeeld de netuitbreiding op sommige plekken de uitbreiding van hernieuwbare productiecapaciteit niet kan bijbenen.

Ik heb daarnaast geen reden om eraan te twijfelen dat netbeheerders bereid zijn om meer te investeren. De verwachte investeringen van de netbeheerders zijn immers fors. Netbeheerders hebben in de investeringsplannen zo realistisch mogelijk weergegeven welke werkzaamheden zij niet alleen nodig achten, maar ook uitgevoerd krijgen in deze tijd, ook rekening houdende met externe factoren als de doorlooptijd van de vereiste planologische procedures en de beschikbaarheid van technisch personeel.

4

4

Deelt u de mening dat, ook gezien de ontwikkelingen rondom het Europese klimaatdoel en de mogelijkheid dat ook het Nederlandse klimaatdoel voor 2030 wordt verhoogd, netbeheerders de behoefte aan energie-infrastructuur ruim moeten inschatten?

Antwoord

Het is van belang dat de netbeheerders investeren op plekken waarvan voldoende zeker is dat in de toekomst netuitbreidingen nodig zijn. Om een beter zicht op de ontwikkelingen in de verschillende sectoren te krijgen en daarmee onzekerheden verder weg te nemen, is het Rijk met verschillende programma's gestart. Dit om meer regie over de verschillende trajecten heen en inzicht in de effecten van verschillende keuzes op het elektriciteitssysteem en daarmee het gehele energiesysteem te verkrijgen en de regie te versterken.

Hierbij gaat het om o.a. de regionale energiestrategieën (RES'en), de Nationale Agenda Laadinfrastructuur, de Cluster Energie Strategieën (CES'en) van de industrie en het aanwijzen van energy-hubs in het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH). Dit om te waarborgen dat er voldoende wordt geïnvesteerd en tegelijkertijd geen onnodige maatschappelijke kosten gemaakt worden. Hierbij gaat het echter niet alleen om kosten, maar ook om het snel en zorgvuldig doorlopen van procedures voor het aanwijzen van ruimte voor de infrastructuur, waar de decentrale overheden een cruciale rol spelen.

5

Kent u de behoefte van netbeheerders om investeringen eenvoudiger te kunnen classificeren als doelmatige investering, zoals staat omschreven in het Adviesrapport Taskforce Infrastructuur Klimaatakkoord Industrie? Deelt u de mening dat dit zou bijdragen aan het realiseren van voldoende netcapaciteit? Bent u bereid dit wettelijk mogelijk te maken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De behoefte aan meer investeringszekerheid van netbeheerders ken ik. Het enkel classificeren van investeringen als doelmatig is in mijn optiek niet de oplossing. Ten eerste is het aan de onafhankelijke toezichthouder, de ACM, om te beoordelen of investeringen van netbeheerders doelmatig zijn of niet. Dat is een taak die Europese regels exclusief hebben neergelegd bij de ACM. Dat laat onverlet dat het van belang is om netbeheerders zo veel mogelijk duidelijkheid te geven over welke ontwikkelingen in vraag en aanbod van energie wanneer en waar verwacht worden. Dat kan via verschillende samenhangende trajecten.

Voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land zullen de RES'en hierover duidelijkheid verschaffen. Voor de industrie zal dit o.a. plaatsvinden via de CES'en. En de trajecten van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur en het Programma Noordzee voor aanwijzen van locaties voor wind op zee. Mede op basis van deze strategieën kunnen de netbeheerders hun – tweejaarlijks te actualiseren – investeringsplannen opbouwen.

6

Hoe gaat u ervoor zorgdragen dat de netbeheerders voldoende financiering hebben voor het uitrollen van voldoende energie-infrastructuur? In hoeverre ziet u mogelijkheden voor het Groeifonds om hierbij een rol te spelen?

Antwoord

Netbeheerders worden bij wet in staat gesteld om de efficiënte kosten (inclusief redelijk rendement) via de nettarieven voor elektriciteit en aardgas terug te verdienen. De investeringen worden door netbeheerders voorgefinancierd via een mix van vreemd en eigen vermogen. Daar waar nodig zal het eigen vermogen door aandeelhouders versterkt moeten worden. Het Rijk doet dit bijvoorbeeld bij TenneT en ook aandeelhouders van regionale netwerkbedrijven hebben aangegeven extra eigen vermogen ter beschikking te (willen) stellen. Voor het investeren in gereguleerde taken hoeven netbeheerders zodoende geen gebruik te maken van het Nationaal Groeifonds. Wel kunnen netbeheerders voorstellen indienen die voldoen aan de voorwaarden en criteria van het Nationaal Groeifonds, bijvoorbeeld om voor de ontwikkeling van waterstof of andere specifieke projecten.

7

Welke concrete acties en plannen worden op dit moment uitgevoerd om het grote tekort aan technici, die hard nodig zijn bij het uitrollen van energie-infrastructuur, op te lossen?

Antwoord

Technici zijn inderdaad bijzonder hard nodig bij het uitrollen van de energie-infrastructuur. Om die reden bevorder ik de aansluiting van het onderwijs op de technische beroepen om daarmee het tekort aan technisch personeel terug te dringen via het techniekpact (<https://www.techniekpact.nl/>). Daarnaast doen de netbeheerders het nodige om technici te werven, op te leiden en te behouden. Allereerst wordt de instroom bevorderd. Naast de regulier afgestudeerden wordt een brede doelgroep benaderd bij de werving, denk hierbij aan omscholers, zij-instromers en statushouders. De afgelopen periode zijn er bijvoorbeeld doorontwikkelprogramma's voor jongeren en statushouderprogramma's opgezet. Daarnaast wordt er gewerkt met aanbrengprogramma's onder eigen personeel. Verder investeren de netbeheerders gericht in opleidingsprogramma's van nieuwe instroom en wordt getracht de interne opleidingscapaciteit te vergroten voor zowel nieuw als bestaand personeel. Daarbij is ook aandacht voor het vergroten van de bestaande capaciteit met bijvoorbeeld de hulp van robotisering en automatisering. Ten slotte is er veel aandacht voor behoud van kritieke capaciteit. Hierbij zetten de netbeheerders onder andere in op arbeidsvoorwaarden, zowel in loon als in secundaire arbeidsvoorwaarden.

8

Bent u bereid om ervoor zorg te dragen dat netbeheerders over het algemeen zich comfortabel voelen om ruimere investeringsplannen op te stellen zodat de netcapaciteit geen obstakel blijft voor de energietransitie?

Antwoord

Het is belangrijk dat netbeheerders niet belemmerd worden om noodzakelijke investeringen te doen in het kader van de energietransitie en tevens te waarborgen dat er geen onnodige maatschappelijke kosten worden gemaakt. Met een aantal lopende programma's wordt richting gegeven aan de maatschappelijke investeringsbehoefte, bijvoorbeeld met het Programma Energiehoofdstructuur en de RES'en.

Tevens is het belangrijk dat netbeheerders geen onnodige belemmeringen ervaren om te investeren. Zo moet de reguleringsmethode voldoende ruimte bieden om noodzakelijke investeringen te kunnen doen. De ACM heeft, in aanloop naar een nieuwe reguleringsperiode vanaf 2022, onderzocht of de huidige wijze van regulering proactief investeren ontmoedigt. De conclusie van dit onderzoek is dat de reguleringsmethode proactieve investeringen niet in de weg hoeft te staan. Dit onderwerp is uitgebreid besproken in diverse klankbordgroepbijeenkomsten¹. De ACM werkt nu aan de uitwerking van het reguleringskader 2022 – 2026, waar het belang van de ruimte om te investeren ook door netbeheerders is aangekaart.

¹ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/reg2022-twaalfde-klankbordgroepbijeenkomst>